

Provincie Groningen

Rapport werkzaamheden inzake het minimaal
benodigde weerstandsvermogen

Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen
T.a.v. mevrouw J. Huisman
Postbus 610
9700 AP Groningen

Amsterdam, 13 december 2018

Rapport uitgevoerde werkzaamheden inzake het minimaal benodigde weerstandsvermogen

Geachte leden van het college van Gedeputeerde Staten,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht om een onderzoek uit te voeren naar het minimaal benodigde weerstandsvermogen voor de provincie Groningen, brengen wij u hiermee verslag uit van door ons verrichte werkzaamheden.

De afgelopen weken hebben wij met ons team onderzoek gedaan naar het minimaal benodigde weerstandsvermogen, de beschikbare weerstandscapaciteit en de toereikendheid hiervan. In dit kader zijn er meerdere gesprekken gevoerd en (risico) sessies georganiseerd met de meest betrokkenen van de provincie Groningen. Ter voorbereiding op deze gesprekken en sessies hebben wij deskresearch uitgevoerd om na te gaan welke risico's wij verwachten binnen bepaalde thema's en welke thema's bij andere provincies spelen. In deze bijeenkomsten zijn de reeds onderkende risico's (waar nodig) geactualiseerd en aangescherpt. Tevens zijn deze bijeenkomsten gebruikt om mogelijk nieuwe risico's te identificeren. Hiernaast hebben wij met twee gedeputeerden gesproken om zicht te krijgen op de risico's die zij zien vanuit een breed perspectief en vanuit een complex maatschappelijke en veranderende omgeving.

Tijdens de risicosessies en interviews zijn risico's geïdentificeerd, welke zijn opgenomen in bijgaande rapportage. De risico's die onderdeel uitmaken van het weerstandsvermogen van de provincie Groningen worden gepresenteerd onder categorie I. Onder categorie II worden de risico's gerapporteerd welke zijn geïdentificeerd en welke worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten en onder categorie III zijn risico's opgenomen die meer te betitelen zijn als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten.

Vanuit de risico sessies, interviews en bestudeerde documenten, hebben wij de indruk gekregen dat bij projecten/ambities goed wordt nagedacht over risico's en de daarmee noodzakelijke beheersmaatregelen. Verder wordt de paragraaf weerstandsvermogen periodiek geactualiseerd in het kader van de Planning & Control cyclus. Wij hebben opgemerkt dat risico's hand in hand gaan met kansen om de doelstellingen en de ambities van de provincie Groningen te realiseren.

Wij hebben deze rapportage als volgt ingedeeld:

1. Aard en reikwijdte van de uitgevoerde werkzaamheden;
2. Definities en beleidslijn;
3. Uitkomsten risico-inventarisatie;
4. Beschikbare weerstandscapaciteit en toereikendheid

Wij hebben met veel plezier aan deze opdracht gewerkt en danken u voor de prettige samenwerking met uw gehele team. Wij vertrouwen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage verder toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Marco Boer
Associate Partner EY Advisory

Inhoudsopgave

1.	Aard en reikwijdte van de uitgevoerde werkzaamheden	4
2.	Definities en beleidslijn	8
3.	Uitkomsten risico-inventarisatie	12
▶	Categorie I	13
▶	Categorie II	24
▶	Categorie III	25
4.	Beschikbare weerstandscapaciteit	26
5.	Toereikendheid weerstandscapaciteit	28

**Aard en reikwijdte van de
uitgevoerde werkzaamheden**

Aard en reikwijdte van de uitgevoerde werkzaamheden

Aard en reikwijdte van de uitgevoerde werkzaamheden	
Inleiding en opdracht	U heeft ons opdracht gegeven om advies werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het minimaal benodigde weerstandsvermogen, de beschikbare weerstandscapaciteit en de toereikendheid hiervan van de provincie Groningen en aan u de resultaten van deze werkzaamheden te rapporteren.
Beschrijving van de uitgevoerde werkzaamheden	In het kader van ons onderzoek naar het minimaal benodigde weerstandsvermogen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht, in overeenstemming met de opdrachtbrief: 1. Inventarisatie van de risico's van de provincie Groningen met het doel om de provincie Groningen te ondersteunen bij het bepalen van het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Door middel van interviews en risico sessies met betrokken medewerkers van de provincie hebben wij getracht een zo volledig mogelijk beeld van de risico's van de provincie Groningen te krijgen, inclusief de bijbehorende inschatting van kans en waarde. De risico's zijn ingedeeld naar een drietal categorieën, namelijk: Categorie I: risico's die gekwantificeerd zijn en die op basis van de vastgestelde beleidslijn dienen te worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en daarmee afgedekt moeten worden door de middelen die hiervoor gereserveerd zijn binnen de Algemene Reserve (onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit). Categorie II: risico's die worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten en die binnen die budgetten zijn gekwantificeerd. Categorie III: risico's die zijn te betitelen als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten, waarbij de provincie genoeg gelegenheid heeft om dit op te nemen in toekomstige begrotingen. 2. Bij de inventarisatie is onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's. 3. Onderzoek naar de huidige omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit. Hierbij hebben wij onder andere aandacht geschonken aan het onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Wij hebben de volgende onderdelen in deze rapportage betrokken: • Vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve • Vrij aanwendbaar deel van de bestemmingsreserves (indien aanwezig) • Onbenutte belastingcapaciteit Ten aanzien van het vrij aanwendbaar deel van de bestemmingsreserves wordt opgemerkt dat dit bij de Jaarrekening 2018 in beeld wordt gebracht.
Rapportage	In de navolgende paragrafen zijn de door ons uitgevoerde werkzaamheden nader toegelicht. Wij hebben onze rapportage als volgt ingedeeld: • Categorie I • Risicomatrix met alle risico's • Detailbevindingen per risico. Hierbij wordt per risico het volgende gerapporteerd: • Achtergrond van het onderkende risico; • Aard van het risico; • Onderbouwing inschatting kans en impact door de provincie (kans x impact); • Getroffen beheersmaatregelen; • Of al dan niet sprake is van een beleidskeuze is onderdeel van de beleidslijn van de provincie. • Categorie II • Categorie III Het laatste deel van deze rapportage geeft de resultaten van het onderzoek naar de huidige omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit weer en de toereikendheid hiervan.

Brugstaat minimaal benodigde weerstandsvermogen ten opzichte van de begroting 2019

Brugstaat minimaal benodigde weerstandsvermogen ten opzichte van de begroting 2019

Begroting 2019

In de Begroting 2019 van de provincie Groningen is opgenomen:

Risico	Impact
Incidentele risico's	€ 19 miljoen
Revolverende fondsen	€ 10,55 miljoen
Structurele risico's	€ 1 miljoen

Het totale bedrag aan incidentele risico's bedraagt € 29,55 miljoen, zijnde een optelling van de incidentele risico's en de risico's vanuit revolverende fondsen.

Onderzoek weerstandsvermogen EY 2018

Als uitkomst van dit onderzoek is opgenomen als minimaal benodigde weerstandsvermogen:

Risico	Impact
Incidentele risico's	€ 10,37 miljoen
Revolverende fondsen	€ 13,05 miljoen
Structurele risico's	€ 1 miljoen

Vershil

Het totale minimaal benodigde incidentele weerstandsvermogen voor de reguliere incidentele risico's is afgenomen met (afgerond) € 8,6 miljoen ten opzichte van de Begroting 2019. Dit is onder andere te verklaren doordat de risico's met betrekking tot de 'Borgstelling GR Havenschap Groningen Seaports', 'Generieke risico's subsidies' en 'Projecten Algemeen' geen deel meer uitmaken van het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Het risico met betrekking tot 'claims' is afgenomen en het risico met betrekking tot 'afvalbedrijven' is toegenomen. Ook is het risico met betrekking tot 'Blauwestad' niet langer opgenomen. De grondexploitatie ziet er positief uit als gevolg van de verbeterde marktomstandigheden en de hieruit voortvloeiende baten op lange termijn. Jaarlijks vindt een evaluatie plaats. De huidige inschatting is gebaseerd op een rekenperiode van 20 jaar wat EY aanvaardbaar vinden. Bovendien is het van belang te melden dat de strategie rondom Blauwestad is aangepast, hetgeen heeft geleid tot een breder marktaanbod. Dit heeft uiteraard een positieve impuls tot gevolg. Concreet betekent dit meer kavelverkoop.

Het risico van revolverende fondsen is toegenomen met € 2,5 miljoen. Dit is te verklaren doordat de maximale omvang van het revolverende fonds Nieuwe Doen (voorheen: Revolverend fonds Leefbaarheid, zorg en energie) is toegenomen.

Het totale minimaal benodigde structurele weerstandsvermogen is gelijk gebleven ten opzichte van de Begroting 2019.

In totaal zijn er in deze rapportage zeven incidentele risico's opgenomen en één structureel risico. In de Begroting 2019 worden er zestien incidentele risico's en één structureel risico gepresenteerd. Het verschil in aantal is te verklaren doordat een aantal risico's is samengevoegd en vier risico's niet meer zijn opgenomen. Zie hiervoor de tabel op de volgende pagina.

Brugstaat minimaal benodigde weerstandsvermogen ten opzichte van de begroting 2019

Risico's zoals gepresenteerd in de Begroting 2019:	In deze rapportage gepresenteerd als:
1. Gewaarborgde geldleningen / garanties	A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen, zie pagina 16
2. Risico's verbonden partijen: Investeringsfonds Groningen Borgstelling GR Havenschap Groningen Seaports	A2. zie pagina 18 Dit risico ad € 4,02 miljoen is komen te vervallen ten opzichte van de Begroting 2019, omdat de kans van optreden als nihil wordt ingeschat (omvang van de verstrekte zakelijke zekerheden door GSP NV zijn hoger dan de maximale borgstelling).
3. Achtergestelde lening OZG	A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen, zie pagina 16
4. Kredietunies Groningen en Westerkwartier	A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen, zie pagina 16
5. Claims	C1. Claims, zie pagina 23
6. Generieke risico's subsidies	Risico is komen te vervallen, opgenomen onder categorie II. De provincie is zich hier van bewust en de risico's worden uit bestaande middelen gedekt, daarom hoeft dit risico niet te worden opgenomen in het weerstandsvermogen. Voor meer informatie zie pagina 24 van dit rapport.
7. Afvalbedrijven	B1. Afvalbedrijven, zie pagina 20
8. Blauwestad	Risico is komen te vervallen, het risico met betrekking tot 'Blauwestad' is niet langer opgenomen daar het risico op een afwaardering van de grondexploitatie geminimaliseerd is. Voor meer informatie zie pagina 6.
9. Projecten algemeen	Risico is komen te vervallen, opgenomen onder categorie II. Momenteel kunnen deze risico's worden gedekt uit reeds beschikbare middelen, conform de beleidslijn, en daarom hoeft dit risico nu niet te worden opgenomen in het weerstandsvermogen. Voor meer informatie zie pagina 24 van dit rapport.
10. Effecten rijksontwikkelingen en bezuinigingen	A3. Effecten rijksontwikkeling, zie pagina 19
11. A.G. Wildervanckkanaal kabels en leidingen	B3. Nadeelcompensatie verleggen kabels en leidingen A.G. Wildervanckkanaal, zie pagina 22
12. IBOI indexeringsverplichting	B2. IBOI indexeringsverplichting, zie pagina 21
13. Lening aanleg snel internet	A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen, zie pagina 16
14. Investeringsfonds Groningen B.V.	A2. Investeringsfonds Groningen B.V., zie pagina 18
15. Revolverend transitiefonds particuliere woningvoorraad	A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen, zie pagina 16
16. Revolverend fonds Nieuwe Doen	A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen, zie pagina 16

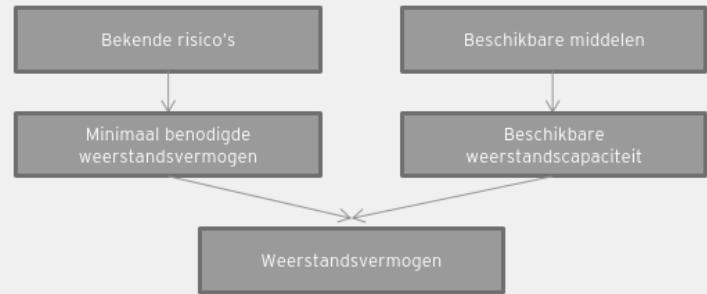

Definities en beleidslijn

Definities (1/2)

Definities (op alfabetische volgorde)	
Aard	Toelichting op de aard van het risico.
Beleidskeuze	De gemaakte keuze(s) conform de beleidslijn van de provincie.
Beleidsvoeringsrisico's	Risico's samenhangend met de uitvoering van beleid. Kan zowel betrekking hebben op risico's waar een beleidskeuze voor is gemaakt als risico's waar de provincie Groningen geen invloed op kan uitoefenen (geen beleidskeuze).
Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit	De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bestaat primair uit het vrije deel van de algemene reserve en het vrije deel van de bestemmingsreserves.
Beschikbare structurele weerstandscapaciteit	De structurele weerstandscapaciteit bestaat voornamelijk uit de onbenutte belastingcapaciteit (mogelijkheid om de opcenten te verhogen), alsmede de post onvoorzien en de structurele vrije begrotingsruimte in de meerjarenbegroting.
Financieringsrisico's	Risico's samenhangend met (revolverende uitgezette) leningen, garanties, waarborgen, verbonden partijen, en de effecten van rijksontwikkeling.
Impact	Te berekenen door de waarde te vermenigvuldigen met de kans van optreden.
Incidenteel versus structureel weerstands-vermogen	Bij weerstandsvermogen moet onderscheid worden gemaakt tussen incidenteel en structureel weerstandsvermogen. Incidenteel weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de provincie Groningen direct in staat is om de nadelige gevolgen van incidentele risico's op te vangen. Structureel weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de provincie Groningen in staat is om structurele risico's op te vangen.
Juridische risico's	Risico's samenhangend met aansprakelijkheidsstelling en claims.
Kans	De kans dat het risico zich daadwerkelijk voordoet.
Omschrijving	Toelichting op de achtergrond van het risico.
Overige risico's	Risico's anders dan beleidsvoering, financiering, juridisch.
PM	Op dit moment is er nog te weinig informatie beschikbaar om een waarde en kans aan het risico te geven.
Waarde	De maximale schade als het risico zich manifesteert.

Definities (2/2)

Definities	
Definitie weerstandsvermogen volgens Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten	Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn gemeenten en provincies verplicht om bij de begroting en de jaarrekening inzicht te geven in het weerstandsvermogen. Het BBV omvat voorschriften over de inrichting van de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en de verantwoording (jaarrekening). Het BBV stelt in Artikel 11 over het weerstandsvermogen: Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen: a) de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken (in dit rapport aangeduid met beschikbare weerstandscapaciteit) en b) alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie (in dit rapport aangeduid met benodigde weerstandsvermogen). De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen (aangeduid als de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) bevat ten minste: a) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; b) een inventarisatie van de risico's; c) het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's; d) een kengetal voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit; e) een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.
Vertaling definities volgens het BBV naar provincie Groningen	In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (begroting en jaarrekening) maakt de provincie Groningen onderscheid in: a) inventarisatie van de risico's c.q. het minimaal benodigde weerstandsvermogen; b) inventarisatie van de weerstandscapaciteit; c) beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's. Deze indeling komt dus één op één overeen met de inhoud van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zoals vereist door het BBV. Schematisch ziet dit er dan als volgt uit, waarbij uiteindelijk het weerstandsvermogen aangeeft in hoeverre de provincie in staat is om de nadelige gevolgen van risico's (financiële tegenvallers) op te vangen vanuit de beschikbare middelen: <pre>graph TD; A[Bekende risico's] --> B[Minimaal benodigde weerstandsvermogen]; C[Beschikbare middelen] --> D[Beschikbare weerstandscapaciteit]; B --> E[Weerstandsvrmogen]; D --> E;</pre>

Beleidslijn

Beleidslijn	
Huidige beleidslijn	Bij het onderzoek is rekening gehouden met de beleidslijn weerstandsvormogen van de provincie Groningen, zoals is omschreven in de kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018. In essentie kan er pas een beroep op de weerstandscapaciteit worden gedaan als: 1. Ten aanzien van (het voorkomen van) risico's wordt een afgewogen beleidskeuze gemaakt; 2. Risico's worden in eerste instantie gedekt uit de reguliere programma-/projectbudgetten; 3. Alleen risico's die niet kunnen worden voorkomen door beleidskeuzes c.q. door het opvangen binnen het reguliere programmabudget of projectbudget worden meegenomen in de paragraaf weerstandsvormogen; 4. Beoordeling dient gemaakt te worden van de toereikendheid van het weerstandsvormogen; 5. Alleen categorie I risico's worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvormogen en risicobeheersing. Alleen bij deze categorie is een directe koppeling met het minimaal benodigde weerstandsvormogen aan de orde. Categorie I: risico's die gekwantificeerd zijn en die op basis van de vastgestelde beleidslijn dienen te worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvormogen en risicobeheersing en daarmee afgedekt moeten worden door de middelen die hiervoor gereserveerd zijn binnen de Algemene Reserve (onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit). Daarnaast zijn er nog 2 andere risicocategorieën: Categorie II: risico's die worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten en die binnen die budgetten zijn gekwantificeerd. Categorie III: risico's die zijn te betitelen als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten, waarbij de provincie genoeg gelegenheid heeft om dit op te nemen in toekomstige begrotingen. Deze risico's worden niet opgenomen in de paragraaf weerstandsvormogen, maar zullen gedekt worden uit de reguliere budgetten en toekomstige begrotingen. Evaluatie en monitoring hiervan zal plaatsvinden in het kader van de reguliere project- en programmasturing. Opgemerkt wordt dat GS vanuit haar actieve informatieplicht PS separaat informeren over de mogelijke knelpunten c.q. risico's binnen projecten. Voor zover wij hebben kunnen vaststellen wordt de beleidslijn weerstandsvormogen van de provincie Groningen, zoals is omschreven in de kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018, consistent gehanteerd.

A close-up photograph of green grass blades with several water droplets. The background is a soft, out-of-focus bokeh of yellow and green light. A yellow rectangular box is overlaid on the right side of the image.

Uitkomsten risico-inventarisatie

Uitkomsten risico inventarisatie: categorie I

Categorie I

Categorie I

Categorie I betreft de risico's die gekwantificeerd zijn en die op basis van de door u vastgestelde beleidslijn dienen te worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en daarmee afgedekt moeten worden door de middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld binnen de Algemene Reserve (onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit). De risico's behorend tot categorie I zijn op de volgende pagina's in detail beschreven.

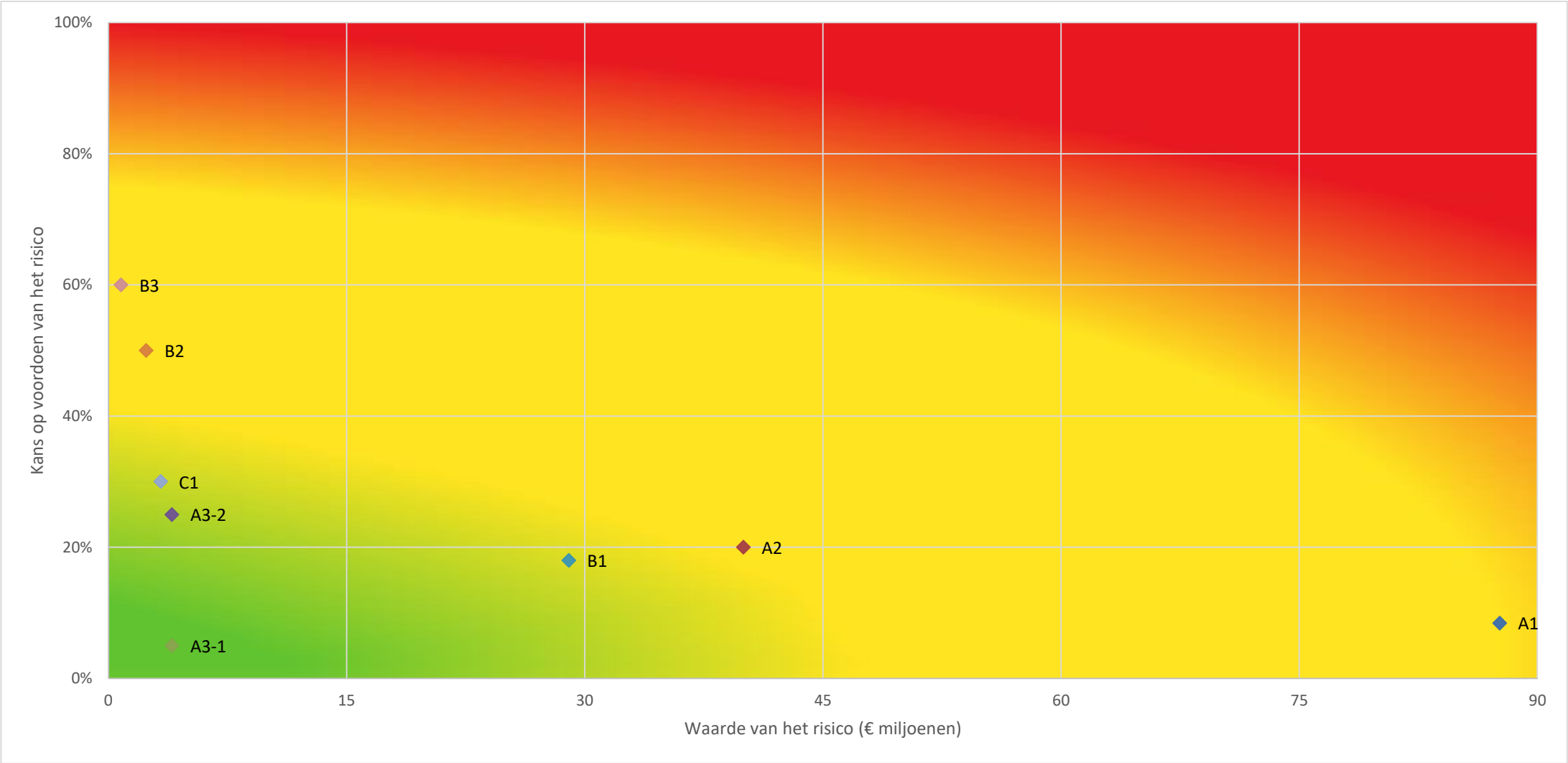
Hierbij wordt een onderverdeling gemaakt naar:

- ▶ A. Financieringsrisico's
- ▶ B. Beleidvoeringsrisico's
- ▶ C. Juridische risico's

Categorie I: Risicotabel

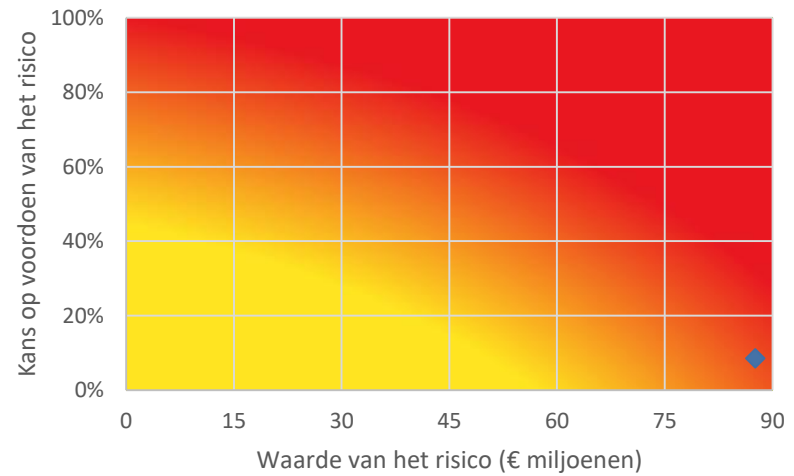
Categorie I - Overzicht geïdentificeerde risico's				
Risico	Waarde (in € miljoen)	Kans (afgerond)	Impact (in € miljoen)	Incidenteel / structureel
A. Financieringsrisico's				
A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen	36,6	6%	2,4	Incidenteel
	51	10%	5	Revolverend
A2. Risico's voortvloeiend uit verbonden partijen - Investeringsfonds Groningen	40	20%	8	Revolverend
A3. Effecten rijksontwikkeling	4	5%	0,2	Incidenteel
	4	25%	1	Structureel
B. Beleidsvoeringsrisico's				
B1. Afvalbedrijven	29	18%	5,2	Incidenteel
B2. IBOI indexeringsverplichting	2,4	50%	1,2	Incidenteel
B3. Nadeelcompensatie verleggen kabels en leidingen A.G. Wildervanckkanaal	0,8	60%	0,4	Incidenteel
C. Juridische risico's				
C1. Claims	3,3	30%	1	Incidenteel
Sub totaal incidentele risico's	76,1		10,4	
Sub totaal revolverende risico's	91		13	
Totaal incidentele risico's	167,1		23,4	
Totaal structurele risico's	4		1	

Categorie I: Risicomatrix

Categorie I: Financieringsrisico's (A)

A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen

Toelichting op risico, kwantificering kans en impact en interne beheersing		Aard van het risico en inschatting van kans en impact	
Aard	De begunstigde van een garantie/borgstelling of de ontvanger van een verstrekte (revoluerende) geldlening kan niet aan de verplichtingen voldoen, resulterend in niet incasseerbare vorderingen en/of afwaarderingen voor de provincie Groningen.	Aard van het risico	Incidenteel en revoluerend
Achtergrond	Wanneer de begunstigde van een garantie/borgstelling of de leningnemer van een verstrekte geldlening niet aan de verplichtingen voldoet, komen de eventuele lasten voor de provincie Groningen. Dit risico is een samenvoeging van de risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen. De risico's gewaarborgde geldleningen / garanties, achtergestelde lening OZG, kredietunies, lening snel internet, revoluerend transitie fonds particuliere woningvoorraad en revoluerend fonds nieuwe doen, stonden in de begroting 2019 apart omschreven. Zie de volgende pagina voor een gedetailleerde onderbouwing.	Beleidskeuze	Nee
Inschatting kans & impact	De provincie heeft in het kader van de provinciale publieke taak leningen verstrekt en waarborgen/garanties afgegeven tot een bedrag van circa € 340 miljoen. Voor een bedrag van € 87,63 miljoen betreft dit garanties/borgstellingen en (revoluerende) leningen waarbij risico's zijn onderkend. Per 1 januari 2019 zal naar verwachting circa € 14,0 miljoen zijn verstrekt van de garanties/borgstellingen en (revoluerende) leningen waarbij risico's zijn onderkend. Er is voor gekozen om van het maximum van het totaal te verstrekken bedrag uit te gaan bij de berekening van het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Per garantie/borgstelling en/of (revoluerende) lening is er een risico inschatting gemaakt op basis van waarde en kans. Het gemiddelde is hiernaast weergegeven.	Risico eigenaar	Afdelingen Treasury en Economie, cultuur en projectfinanciering
Getroffen beheersmaatregelen	De primaire beheersmaatregelen zijn: - De provincie Groningen stelt per borgstelling / lening specifieke beheersmaatregelen op om de kans op afwaarderingen te verkleinen (bijv. het toetsen van kredietaanvragen door de kredietunies / fondsen). - Jaarlijks monitort de provincie Groningen de financiële positie (solvabiliteit en liquiditeit) van de betrokken organisaties door de jaarrekening op te vragen en te bestuderen en neemt actie indien nodig.	Waarde	€ 87,63 miljoen
		Kans	8,45%
		Impact	€ 7,4 miljoen, waarvan € 2,4 miljoen incidenteel en € 5 miljoen revoluerend
Conclusie	De totale impact van de verschillende risico's bedroeg € 4,99 miljoen per begroting 2019. Dit risico is met € 2,4 miljoen toegenomen ten opzichte van de begroting 2019. Dit is met name het resultaat van een verhoging van het revoluerende fonds Nieuwe Doen met 2,5 miljoen (impact) als gevolg van een toename van de lening met € 25,0 miljoen en een verlaagde kans inschatting voor het risico gewaarborgde geldleningen zorginstellingen van 25% naar 15% als gevolg van het naderen van het einde van de looptijd van deze borgstellingen.		

Categorie I: Financieringsrisico's (A)

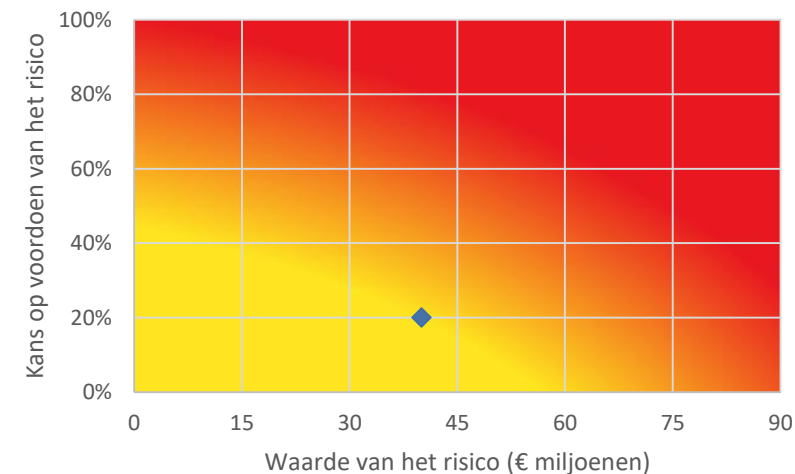
A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen

	Begroting 2019			EY Onderzoek 2018		
A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen	Waarde (in € miljoenen)	Kans	Impact (in € miljoenen)	Waarde (in € miljoenen)	Kans	Impact (in € miljoenen)
Gewaarborgde geldleningen / garanties	0,85	25,0%	0,21	0,85	15,0%	0,13
Achtergestelde lening OZG	3,80	12,5%	0,48	3,80	12,5%	0,48
Kredietunies Groningen en Westerkwartier	2,00	12,5%	0,25	2,00	12,5%	0,25
Lening aanleg snel internet	30,00	5,0%	1,50	30,00	5,0%	1,50
Revolverend Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad	0,98	5,0%	0,05	0,98	5,0%	0,05
Revolverend fonds Nieuwe Doen	25,00	10,0%	2,50	50,00	10,0%	5,00
Totaal			4,99			7,40

Categorie I: Financieringsrisico's (A)

A2. Risico's voortvloeiend uit verbonden partijen - Investeringsfonds Groningen

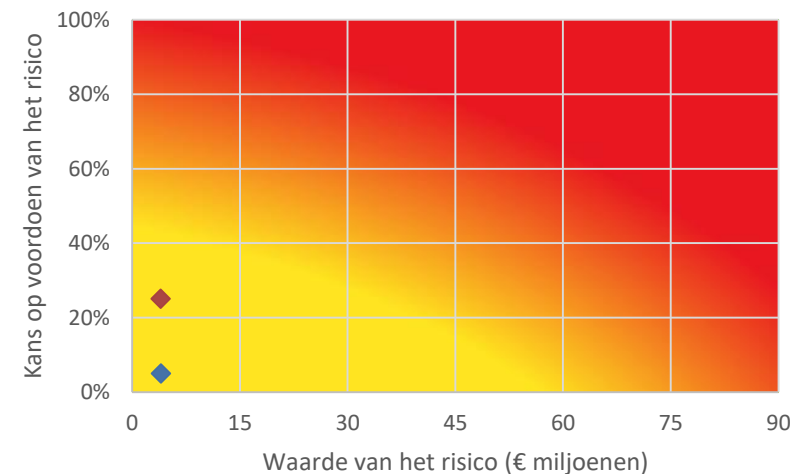
Toelichting op risico, kwantificering kans en impact en interne beheersing		Aard van het risico en inschatting van kans en impact	
Aard	De provincie Groningen heeft in totaal 22 verbonden partijen, bestaande uit 7 publiekrechtelijke organisaties in de vorm van gemeenschappelijke regelingen en 15 private organisaties (besloten en naamloze vennootschappen, stichtingen en een vereniging). Periodiek wordt beoordeeld of de provincie Groningen risico's loopt met een eventuele financiële impact op de minimaal benodigde weerstandscapaciteit met betrekking tot de verbonden partijen. Dit kan voorkomen als verbonden partijen niet langer aan hun verplichtingen kunnen voldoen, resulterend in afwaarderingen (of niet incasseerbare vorderingen) voor de provincie Groningen of doordat verbonden partijen financiële risico's lopen die zij niet zelfstandig kunnen afdekken. Momenteel bestaat een risico, met impact op de minimaal benodigde weerstandscapaciteit, met betrekking tot de deelname in het Investeringsfonds Groningen.	Aard van het risico	Revolverend
Achtergrond	De provincie Groningen neemt deel in Investeringsfonds Groningen. Wanneer Investeringsfonds Groningen niet aan de verplichtingen voldoet, komen de lasten voor de provincie Groningen. In de Begroting 2019 was nog een risico opgenomen met betrekking tot de 'Borgstelling GR Havenschap Groningen Seaports'. Door GSP NV zijn ten behoeve van de GR GSP zakelijke zekerheden verstrekt. De waarde hiervan zijn hoger dan de afgegeven borgstelling. Dit rechtvaardigt de stelling dat de kans dat de deelnemers in de GR worden geraakt als nagenoeg nihil kan worden beschouwd.	Beleidskeuze	Nee
Inschatting kans & impact	Ieder half jaar wordt een inschatting gemaakt van de waarde en kans het risico. Per 1 januari 2019 is de verwachting dat € 10,65 miljoen - van het maximum van € 40 miljoen- aan agio is gestort aan het Investeringsfonds Groningen. De kans wordt geschat op 20%.	Risico eigenaar	Afdeling Treasury
Getroffen beheersmaatregelen	De primaire beheersmaatregelen zijn: - De provincie Groningen heeft een investeringscommissie ingesteld om de kans op afwaarderingen en eventuele bijstortverplichtingen te verkleinen. - Jaarlijks monitort de provincie Groningen de financiële positie (solvabiliteit en liquiditeit) van het Investeringsfonds Groningen door de jaarrekening op te vragen en te bestuderen en neemt actie indien nodig.	Waarde	€ 40 miljoen
Conclusie	De totale impact bedraagt € 8 miljoen per begroting 2019, bestaande uit een risico met betrekking tot het Investeringsfonds Groningen. Dit risico is gelijk gebleven.	Kans	20%
		Impact	€ 8 miljoen

Categorie I: Financieringsrisico's (A)

A3. Effecten rijksontwikkelingen

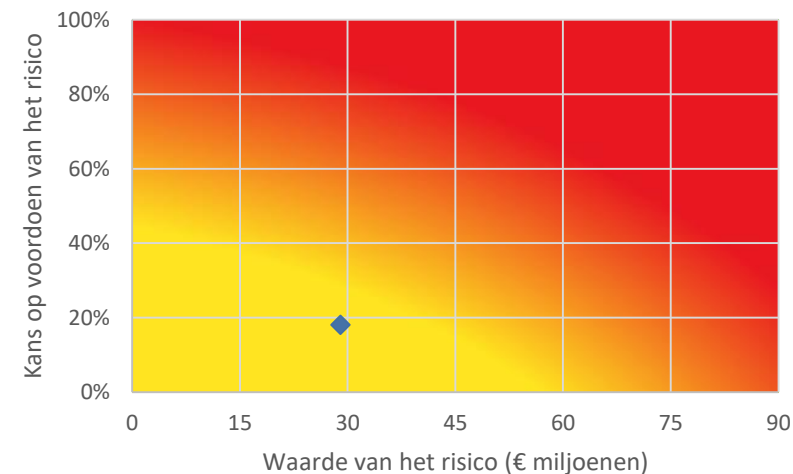
Toelichting op risico, kwantificering kans en impact en interne beheersing		Aard van het risico en inschatting van kans en impact	
Aard	Bezuinigingen door het Rijk resulterend in een lagere uitkering vanuit het Provinciefonds.	Aard van het risico	Incidenteel en structureel
Achtergrond	Dit risico omvat verschillende effecten van rijksontwikkelingen:	Beleidskeuze	Nee
	Bezuinigingen - Het is niet zeker dat zich in de loop van deze kabinetsperiode geen verdere bezuinigingen of verschuiving van taken zullen voordoen. De kans hierop blijft altijd aanwezig en de Provincie kan dit niet altijd voorkomen.	Risico eigenaar	Afdeling Financiën & Control
	Verdeelmodel Provinciefonds - In 2017 is een wet aangenomen ter herziening van het verdeelmodel Provinciefonds. Met ingang van 2017 is dit verdeelmodel ingevoerd. Het uitgangspunt van het huidige verdeelmodel is dat bij de start (2017) geen herverdeeeffecten optreden ten opzichte van het in 2012 ingevoerde verdeelmodel. De kans bestaat dat het in 2021 in te voeren verdeelmodel mogelijk tot herverdeeeffecten zal leiden. Op dit moment is hier nog geen beeld van.	Waarde	€ 4 miljoen
	Implementatie Omgevingswet - In het Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet dat door Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen is ondertekend zijn afspraken gemaakt over de implementatie van de Omgevingswet. Doel is dat de wet in 2021 in werking treedt. Over de financiën zijn kaderstellende afspraken gemaakt. Op dit moment is er nog geen compleet beeld van de uitgaven, kosten en besparingen die samenhangen met de gehele stelselwijziging.	Kans	5% en 25%
	Op basis van de bezuinigingen in de periode 2010 - 2016 kan de waarde oplopen tot €4 miljoen aan het einde van een periode van 4 jaar. Op dit moment heeft de provincie Groningen geen indicatie dat taken tussen het Rijk, de provincies en gemeenten zullen verschuiven. Het is echter niet zeker dat er in de loop van de kabinetsperiode geen verdere bezuinigen of verschuivingen zullen voordoen. Daarom wordt er uitgegaan van een kans van 5% op de korte termijn en 25% op de lange termijn.	Impact	€ 0,2 miljoen incidenteel en € 1 miljoen structureel
Inschatting kans & impact			
Getroffen beheersmaatregelen	De provincie Groningen heeft periodiek contact, via het IPO maar ook rechtstreeks, met kabinet en parlement om de omvang van rijks bezuinigingen zo beperkt mogelijk te laten zijn.		
Conclusie	Ten opzichte van de begroting 2019 is dit risico ongewijzigd.		

Categorie I: Beleidsvoeringsrisico's (B)

B1. Afvalbedrijven

Toelichting op risico, kwantificering kans en impact en interne beheersing		Aard van het risico en inschatting van kans en impact	
Aard	In geval van faillissement en/of calamiteiten kan een situatie ontstaan waarbij het bedrijf niet meer kan voldoen aan de in de vergunning gestelde voorwaarden.	Aard van het risico	Incidenteel
Achtergrond	De provincie Groningen is bevoegd gezag voor verschillende afvalbedrijven. In het geval van een faillissement en/of calamiteiten kan een situatie ontstaan waarbij het bedrijf niet meer kan voldoen aan de in de vergunning gestelde voorwaarden. Dit kan leiden tot een situatie waarbij gevaren dreigen voor de volksgezondheid en het milieu. Vanuit de zorgplicht zal de provincie Groningen mogelijk maatregelen moeten nemen om deze gevaren weg te nemen. Dit omvat bijvoorbeeld het verwijderen van de achtergebleven afvalstoffen (geen beleidskeuze) en saneren van vervuilde grond (in bepaalde gevallen beleidskeuze).	Beleidskeuze	Ja en nee
Inschatting kans & impact	Halfjaarlijks worden de risico's per afvalbedrijf, waarvan de provincie Groningen bevoegd gezag is, in kaart gebracht. Er wordt o.a. gekeken naar de negatieve restwaarde van de afvalstoffen die liggen opgeslagen bij de verschillende bedrijven. Verder wordt er een surplus toegepast voor eventuele sanering en vervoer. De maximale waarde van het risico wordt geschat op € 29 miljoen. De kans van optreden van dit risico verschilt per bedrijf. De gemiddelde kans is 18%.	Risico eigenaar	Afdeling Omgeving & Milieu
Getroffen beheersmaatregelen	▶ De provincie Groningen verleent vergunningen en handhaaft conform de interne en externe wet- en regelgeving. ▶ De provincie Groningen monitort de afvalstromen en de financiële positie van de risicovolle bedrijven en rapporteert hierover halfjaarlijks. Deze rapportage wordt geëvalueerd door de afdeling Omgeving & Milieu en waar nodig verbeterd. ▶ De provincie Groningen lobbyt bij het Rijk voor een regeling voor financiële zekerheidsstelling (zoals de brzo zekerheidsstelling).	Waarde	€ 29 miljoen
Conclusie	Ten opzichte van de begroting 2019 is de impact van dit risico toegenomen met € 0,28 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van de negatieve restwaarde bij verschillende bedrijven. Deze toename afvalbedrijven van € 0,28 miljoen wordt gedekt uit bestaande middelen.	Kans	18%
		Impact	€ 5,16 miljoen

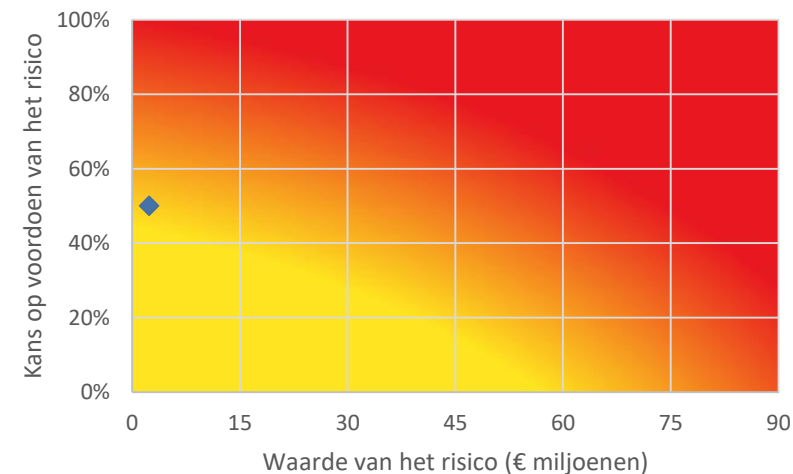

Categorie I: Beleidsvoeringsrisico's (B)

B2. IBOI indexeringsverplichting

Toelichting op risico, kwantificering kans en impact en interne beheersing	
Aard	De toegekende index bruto overheidsinvesteringen (IBOI) is hoger dan de geschatte IBOI resulterend in een extra indexeringslast die groter is dan de in de stelpost opgenomen middelen.
Achtergrond	De IBOI indexeringsverplichting heeft betrekking op de regiobijdrage van het Regio Specifiek Pakket (RSP). In het convenant RSP zijn afspraken gemaakt over de indexering van de nog niet bestede RSP middelen. Ook met de gemeente Groningen (die een deel van de regiobijdrage levert) zijn afspraken gemaakt over de indexering van de regiobijdrage. In artikel 6.4.ii is vastgelegd dat de rijksbijdrage wordt geïndexeerd met de toegekende IBOI. Gevolg is dat ook de regiobijdrage moet worden geïndexeerd, anders zou immers geen sprake meer zijn van een vaste verhouding tussen rijks- en regiobijdrage. De IBOI wordt jaarlijks met de septembercirculaire vastgesteld voor het lopende jaar. Met ingang van 2015 is er jaarlijks een stelpost opgenomen voor het geval het rendement (op kort geld) niet voldoende is om de indexeringslast mee te kunnen dekken.
Inschatting kans & impact	Zoals bekend geworden bij de septembercirculaire 2018 komt de toegekende IBOI over 2018 uit op 1,5%. De provincie Groningen heeft de omvang van de stelposten opnieuw bepaald, uitgaande van genoemde IBOI van 1,5257% in 2018 en 1,5% voor de jaren 2019 en verder. De stelpost in de Begroting 2019 is hierdoor aangevuld. Het risico bestaat echter dat de IBOI hoger zal zijn dan het gehanteerde uitgangspunt van 1,5% voor de jaren 2019 en verder. De Provincie Groningen heeft dit risico gewaardeerd door het scenario door te rekenen dat de IBOI niet 1,5% per jaar zal zijn, maar 1,9%. Dit leidt tot een extra indexeringslast van € 2,38 miljoen voor de provincie Groningen. De kans inschatting van 50% is door intern overleg binnen de provincie Groningen tot stand gekomen.
Getroffen beheersmaatregelen	De provincie Groningen herzielt jaarlijks de stelpost indexering ter gedeeltelijke beheersing van het risico.
Conclusie	Ten opzichte van de begroting 2019 is dit risico ongewijzigd.

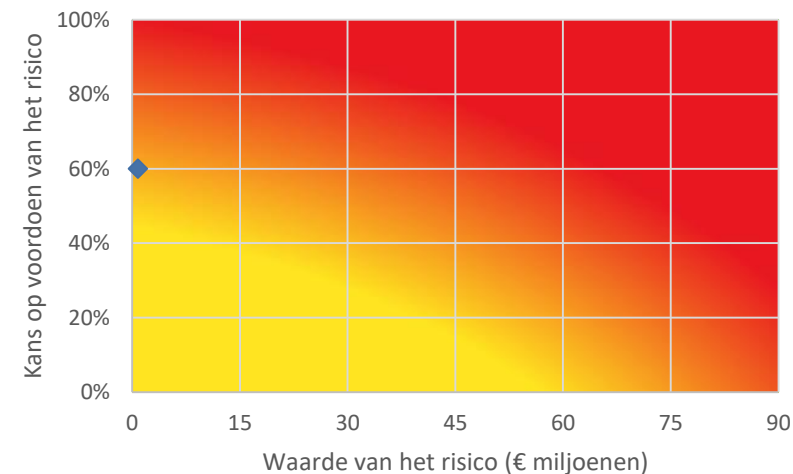
Aard van het risico en inschatting van kans en impact	
Aard van het risico	Incidenteel
Beleidskeuze	Nee
Risico eigenaar	Afdeling projecten
Waarde	€ 2,38 miljoen
Kans	50%
Impact	€ 1,19 miljoen

Categorie I: Beleidsvoeringsrisico's (B)

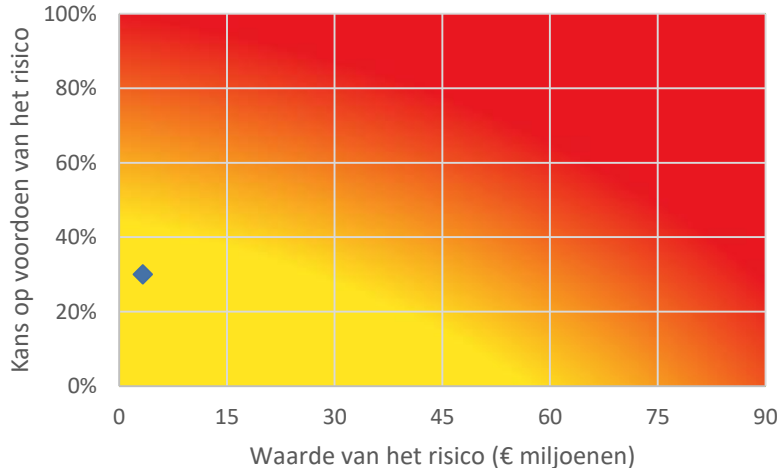
B3. Nadeelcompensatie verleggen kabels en leidingen A.G. Wildervanckkanaal

Toelichting op risico, kwantificering kans en impact en interne beheersing		Aard van het risico en inschatting van kans en impact	
Aard	Het uitvoeren van baggerwerkzaamheden door de provincie Groningen resulterend in het vergoeden van nadeelcompensatie voor het noodzakelijk aanpassen van de ligging van kabels en leidingen.	Aard van het risico	Incidenteel
Achtergrond	Baggerwerkzaamheden hebben plaatsgevonden in het A.G. Wildervanckkanaal. Hierdoor is het mogelijk dat schade ontstaat bij derden, in dit geval aan de kabels en leidingen van nutsbedrijven. Op basis van de Nadeelcompensatieregeling verlegging Kabels en Leidingen (NKL) kan een (gedeeltelijke) vergoeding worden aangevraagd voor het noodzakelijk aanpassen van de ligging van kabels en leidingen. Op 1 februari 2013 is een wijziging in de NKL in werking getreden (resultierend in een lagere vergoeding). Deze wijziging wordt door de nutspartijen niet of onvoldoende gedragen en leidt tot discussies met de provincie Groningen over de hoogte van de vergoeding. Momenteel lopen er juridische procedures en is de uitkomst nog uiterst onzeker.	Beleidskeuze	Nee
Inschatting kans & impact	Op basis van de bekende informatie zijn, uitgaande van een ongewijzigde NKL, de kosten voor de provincie Groningen in 2012 geraamd op € 0,8 miljoen voor het A.G. Wildervanckkanaal. Deze raming is niet geactualiseerd op basis van het gewijzigde beleid. De verwachting is dat de kosten naar beneden bijgesteld kunnen worden, maar omdat er geen accuratere berekening is, wordt de raming uit 2012 gebruikt. Er zijn geen wijzigingen over de inschatting van de uitkomst van de juridische procedures, en derhalve wordt de kansinschatting gehandhaaft cf. Begroting 2019.	Risico eigenaar	Afdeling Mobiliteit, Beheer en Onderhoud
Getroffen beheersmaatregelen	▶ De provincie Groningen heeft periodiek overleg met de nutsbedrijven over de ontwerpen van de definitieve aanpassingen, aangezien het ontwerp invloed kan hebben op de uiteindelijke hoogte van de compensatie. ▶ De provincie Groningen laat alle schriftelijke communicatie richting de nutspartijen juridisch toetsen en stroomlijnen door een kundig persoon om eenduidig naar buiten te treden, ongelijke behandelingen, precedentwerking en uitzonderingsgevallen te voorkomen. ▶ De provincie Groningen monitort de relevante landelijke jurisprudentie. ▶ De provincie Groningen handelt alle aanvragen tot schadevergoeding eenduidig af om ongelijke behandelingen te voorkomen.	Waarde	€ 0,8 miljoen
		Kans	60%
		Impact	€ 0,48 miljoen
Conclusie	Ten opzichte van de begroting 2019 is dit risico ongewijzigd.		

Categorie I: Juridische risico's (C)

C1. Claims

Toelichting op risico, kwantificering kans en impact en interne beheersing		Aard van het risico en inschatting van kans en impact	
Aard	Claims voortvloeiend uit disputen en/of rechtszaken resulterend in onverwachte lasten voor de provincie Groningen.	Aard van het risico	Incidenteel
Achtergrond	De in deze categorie opgenomen risico's hebben betrekking op bedragen die mogelijk kunnen voortvloeien uit claims van derden. In principe zouden claims door reguliere beleids- en afdelingsbudgetten gedekt moeten worden. Gegeven de hoge impact die claims kunnen hebben en deze niet altijd door reguliere beleids- en afdelingsbudgetten worden gedekt, is hier ook in het weerstandsvermogen een buffer voor opgenomen.	Beleidskeuze	Nee
Inschatting kans & impact	Periodiek worden de risico's per claim in kaart gebracht voor de claims groter dan € 35.000. Er wordt o.a. gekeken naar de waarde van de claim en de kans van voordoen. De totale waarde van de huidige claims is € 3,3 miljoen. De gemiddelde kans is 30%.	Risico eigenaar	Afdeling Bestuur, Juridische zaken en Communicatie
Getroffen beheersmaatregelen	▶ De provincie Groningen tracht in elke situatie zorgvuldig te handelen om zo het risico op claims te verkleinen. ▶ De provincie Groningen tracht in elke situatie zich te houden aan de wettelijke kaders en voorgeschreven procedures om zo het risico op claims te verkleinen. ▶ De provincie Groningen heeft een WA-overeenkomst afgesloten om, in het geval een claim gehonoreerd wordt, de impact voor de provincie te verkleinen.	Waarde	€ 3,3 miljoen
		Kans	30%
		Impact	€ 0,99 miljoen
Conclusie	Ten opzichte van de begroting 2019 is de impact van dit risico met € 1.51 miljoen afgenomen omdat met een kritische blik is gekeken naar de risico's, de waardering daarvan en de mogelijkheden om de bestaande risico's te dekken uit bestaande programmabudgetten.		

Uitkomsten risico inventarisatie: categorie II

Categorie II	
Categorie II	Categorie 2 betreft risico's die worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten en in dat kader voor zover mogelijk zijn gekwantificeerd. Momenteel is het niet noodzakelijk om deze risico's op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze risico's dienen periodiek geëvalueerd te worden en afgezet te worden tegen de omvang van de beschikbare project- en programmabudgetten. Deze risico's en de daarbij behorende reserveringen op de project- en programmabudgetten kunnen ten koste gaan van de ambities van de provincie Groningen. Opgemerkt wordt dat GS vanuit haar actieve informatieplicht PS separaat informeren over de mogelijke knelpunten c.q. risico's binnen projecten. Voorbeelden van risico's behorend tot categorie II zijn hieronder nader beschreven.
Projecten	De provincie Groningen is in verschillende vormen betrokken bij complexe (soms ook innovatieve) projecten. Tijdens de risico inventarisatie hebben wij begrepen dat goed wordt nagedacht over risico's die dit met zich meebrengt alsmede over de noodzakelijke beheersmaatregelen. Voorbeelden van complexe projecten zijn onder meer Zuidelijke Ringweg, Spoorzone Groningen, ED2050. Momenteel kunnen deze risico's worden gedekt uit reeds beschikbare middelen, conform de beleidslijn, en daarom hoeft dit risico nu niet te worden opgenomen in het weerstandsvermogen. Opgemerkt wordt dat GS vanuit haar actieve informatieplicht PS separaat informeren over de mogelijke knelpunten c.q. risico's binnen projecten.
Subsidies	De provincie Groningen ontvangt subsidiebedragen uit rijks- en Europese middelen. Hierin schuilt een risico vanwege interpretatieverschillen, het niet strikt naleven van regelgeving en een risico voortvloeiend uit zogenaamde 'overcommitting'. De provincie is zich hier van bewust en de risico's worden uit bestaande middelen gedekt, daarom hoeft dit risico niet te worden opgenomen in het weerstandsvermogen.
Organisatietransitie	De provincie Groningen staat voor de uitdaging om het Nationaal Programma Groningen, met een omvang van € 1,15 miljard, vorm te geven en uit te voeren. Inhoudelijke opgaven op het gebied van onder andere sociaal domein, versterking, demografische structuur, economie en arbeidsmarkt, natuur, energie en klimaat zijn hierbij aan de orde. De opgave vraagt om een blik vooruit van 15 - 20 jaar, waarbij het van belang is de juiste keuzes te maken. De provincie ziet hier een ontwikkeling dat gemeenten een beroep op haar gaan doen, zowel inhoudelijk als wellicht financieel. Om deze ambities waar te kunnen maken heeft de provincie een transitie in gang gezet. De provincie is niet meer vanzelfsprekend de beleidsbepalende en uitvoerende partij, maar een partner in een (maatschappelijk) netwerk. De rol van aanjager en het faciliterend zijn naar partners wordt belangrijker. Deze koers is drie jaar geleden ingezet, waarbij de verwachting bestaat dat hiervoor nog vier tot zes jaar nodig is. Dit heeft organisatorische consequenties. In meerdere gesprekken is geconstateerd dat de provincie zich hier bewust van is en ook van de hiermee samenhangende risico's.

Uitkomsten risico inventarisatie: categorie III

Categorie III	
Categorie III	Het gaat hierbij om risico's die meer te betitelen zijn als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten, waarbij de provincie nog voldoende gelegenheid heeft om dit op te nemen in toekomstige begrotingen. Voorbeelden van risico's behorend tot categorie III zijn hieronder nader beschreven.
Nadeelcompensatie verleggen kabels en leidingen	Naast de baggerwerkzaamheden in het A.G. Wildervanckkanaal hebben ook baggerwerkzaamheden plaatsgevonden in het Winschoterdiep en zullen in de toekomst ook baggerwerkzaamheden plaatsvinden op andere locaties. De mogelijkheid bestaat dat er, net als bij het A.G. Wildervanckkanaal, discussie gaat ontstaan over de hoogte van de nadeelcompensatievergoeding. Dit risico kan zich op lange termijn kan voordoen, momenteel lopen er nog geen procedures. Dit risico wordt aangemerkt als een toekomstig knelpunt, waarbij de provincie genoeg gelegenheid heeft om dit op te nemen in toekomstige begrotingen.
Overig	Tijdens de sessies/interviews is ook gesproken over potentiële toekomstige knelpunten met betrekking tot beheer en onderhoud provinciale infrastructuur, energie en klimaat, MIT en NatuurNetwerk Nederland. Deze risico's worden aangemerkt als mogelijke toekomstige knelpunten, waarbij de provincie genoeg gelegenheid heeft om dit op te nemen in toekomstige begrotingen. Deze punten dienen daarvoor periodiek beoordeeld te worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit									
Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit voor reguliere incidentele risico's	Op basis van de begroting 2019 bedraagt de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit € 18,7 miljoen. Deze bestaat volledig uit het saldo van de vrije ruimte in de algemene reserve (€ 18,7 miljoen), welke is gelabeld ten behoeve van de paragraaf weerstandsvermogen. In 2019 wordt de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit aangevuld met € 0,5 miljoen en bedraagt daarmee dan € 19,2 miljoen.								
Beschikbare revolverende financiering	Daarnaast merken wij op dat ook de buffer voor de revolverende fondsen van € 10,9 miljoen in 2019 in de algemene reserve is gereserveerd. Deze buffer is toegenomen met € 2,5 miljoen door aanvullende storting revolverend fonds Nieuwe Doen. In 2020 zal de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit worden aangevuld met een bijdrage in de buffer voor het Investeringsfonds Groningen van € 1,2 miljoen. Met deze storting is in de berekening van de huidige beschikbare incidentele weerstandscapaciteit nog geen rekening gehouden. De totale beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bedraagt ultimo 2018 derhalve € 30,1 miljoen.								
Beschikbare structurele weerstandscapaciteit	De structurele weerstandscapaciteit bestaat voornamelijk uit de mogelijkheid om de opcenten motorrijtuigenbelasting te verhogen (onbenutte belastingcapaciteit), alsmede de post onvoorzien en de structurele vrije begrotingsruimte. De definitie van de onbenutte belastingcapaciteit is het maximale bedrag aan opcenten motorrijtuigenbelasting dat geheven had kunnen worden gedurende een boekjaar, verminderd met de werkelijk in dat boekjaar geïnde opcenten motorrijtuigenbelasting. Volgens de begroting 2019 van de provincie Groningen bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit in 2018 € 14,0 miljoen. Het is overigens een politieke afweging in hoeverre deze onbenutte belastingcapaciteit daadwerkelijk (direct) kan worden gerealiseerd. Tevens merken wij op dat een besluit tot verhoging van het aantal opcenten motorrijtuigenbelasting per 1 januari van een begrotingsjaar, altijd vóór 30 november van het hieraan voorafgaande begrotingsjaar moet worden genomen. Mocht dit besluit niet voor 30 november zijn genomen, moet er bijna een jaar worden gewacht totdat weer een moment aanbreekt waarop de opcenten kunnen worden verhoogd. Een directe verhoging van de opcenten motorrijtuigenbelasting in het begrotingsjaar is om deze reden vrijwel nooit aan de orde. In de meerjarenbegroting (behorend bij de begroting 2019) van de provincie Groningen is tevens structureel een bedrag van € 0,5 miljoen opgenomen voor het opvangen van werkelijk onvoorziene en onvermijdbare uitgaven. Tevens is in de meerjarenbegroting tot 2022 nog vrije begrotingsruimte beschikbaar. Omdat geen sprake is van structureel beschikbare vrije begrotingsruimte, is deze niet meegenomen in de berekening van de beschikbare structurele weerstandscapaciteit. Dit betekent dat de beschikbare structurele weerstandscapaciteit in totaal maximaal € 14,5 miljoen bedraagt: <table> <tr> <th>Beschikbare weerstandscapaciteit</th><th>Bedrag (in € miljoenen)</th></tr> <tr> <td>Onbenutte belastingcapaciteit</td><td>14,0</td></tr> <tr> <td>Post onvoorzien</td><td>0,5</td></tr> <tr> <td>Totaal beschikbare maximale structurele weerstandscapaciteit</td><td>14,5</td></tr> </table>	Beschikbare weerstandscapaciteit	Bedrag (in € miljoenen)	Onbenutte belastingcapaciteit	14,0	Post onvoorzien	0,5	Totaal beschikbare maximale structurele weerstandscapaciteit	14,5
Beschikbare weerstandscapaciteit	Bedrag (in € miljoenen)								
Onbenutte belastingcapaciteit	14,0								
Post onvoorzien	0,5								
Totaal beschikbare maximale structurele weerstandscapaciteit	14,5								

A high-speed photograph of a water droplet hitting a blue surface, creating concentric ripples. The droplet is captured mid-air, just above the point of impact. The ripples spread outwards from the center, creating a series of concentric circles. The background is a solid, deep blue color.

**Toereikendheid
weerstandscapaciteit**

Toereikendheid weerstandscapaciteit

Samenvatting	
Incidentele weerstandscapaciteit	Benodigde incidentele weerstandscapaciteit Naar aanleiding van onze risico-inventarisatie en de kwantificering van deze risico's bedraagt het benodigde incidentele weerstandsvermogen € 23,4 miljoen. Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bedraagt € 19,2 miljoen (exclusief vrije deel bestemmingsreserves). Daarnaast merken wij op dat ook de buffer voor de revolverende fondsen van € 10,9 miljoen in 2019 in de algemene reserve is gereserveerd en dat er € 0,28 miljoen dekking is vanuit bestaande middelen. De totale incidentele beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 30,4 miljoen. Dit betekent dat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit op basis van de vrije ruimte in de algemene reserve op dit moment voldoende is om de onderkende risico's op te vangen. Op de revolverende fondsen is er een tekort van € 2,18 miljoen (verschil tussen beschikbaar en benodigd) maar de verwachting is dat dit tekort de aankomende jaren wordt weggewerkt. Samenvattend betekent dit dat er € 9,11 miljoen kan vrijvallen vanuit de Algemene reserve.
Structurele weerstandscapaciteit	Benodigde structurele weerstandscapaciteit Naar aanleiding van onze risico-inventarisatie en de kwantificering van deze risico's bedraagt het benodigde structurele weerstandsvermogen € 1,0 miljoen. Beschikbare structurele weerstandscapaciteit De beschikbare structurele weerstandscapaciteit bedraagt maximaal € 14,5 miljoen en is hiermee ruim voldoende om de onderkende risico's te kunnen opvangen.

Toereikendheid weerstandscapaciteit

Reguliere incidentele risico's	Begroting 2019 (in € miljoenen)	Onderzoek EY (in € miljoenen)	Mutatie (in € miljoenen)
Kwantificering risico's	18,96	10,37	8,59
Beschikbare weerstandscapaciteit	19,20	19,20	0
Dekking vanuit bestaande middelen		0,28	0,28
Totaal vrijval Algemene middelen	0,24	9,11	8,87

Revolverende fondsen	Begroting 2019 (in € miljoenen)	Onderzoek EY (in € miljoenen)	Mutatie (in € miljoenen)
Kwantificering risico's	10,55	13,05	2,50
Beschikbare weerstandscapaciteit	8,37	10,87	2,50
Verschil	-2,18	-2,18	0
Totaal incidentele risico's	29,51	23,42	6,09
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	27,57	30,35	2,78
Verschil	-1,94	6,93	8,87
Aanvulling weerstandscapaciteit revolverende fondsen		2,18	
Bedrag dat nu kan vrijvallen (6,93 + 2,18)		9,11	

EY | Assurance | Tax | Transactions | Advisory

About EY

EY is a global leader in assurance, tax, transaction and advisory services. The insights and quality services we deliver help build trust and confidence in the capital markets and in economies the world over. We develop outstanding leaders who team to deliver on our promises to all of our stakeholders. In so doing, we play a critical role in building a better working world for our people, for our clients and for our communities.

© 2018 Ernst & Young Accountants LLP
All Rights Reserved.

Ernst & Young Accountants LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335594. In relatie tot Ernst & Young Accountants LLP wordt de term partner gebruikt voor een (vertegenwoordiger van een) vennoot van Ernst & Young Accountants LLP. Ernst & Young Accountants LLP is statutair gevestigd te Lambeth Palace Road 1, London SE1 7EU, Verenigd Koninkrijk, heeft haar hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam, Nederland en is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel Rotterdam onder nummer 24432944. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Ey.com